

Nr 3 2024

- ▶ Åarjelsaemien gærhkoeplaerie
- ▶ Sørsamisk kirkeblad
- ▶ Sydsamiskt kyrkoblاد

Daerpies Dierie

Orre testamente

Sid 4-5

Årets läger för konfirmander

Sid 6

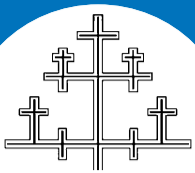
Masterstudenter i sørsamisk

Side 12

Giele- biesie

Bielie 20

Ber det ut – gi det vidare

Endeleg var dagen her. Vi kunne ta det i handa og bera det med oss. Eit heilt sørsamisk nytestamentet – Orre testamente. Under utgangen frå Stora kyrkan i Östersund heldt enkelte boka høgt heva som ein pokal i jubel og triumf. Det var ein stor glede.

Som prest kan eg ikkje understreka sterkt nok kor viktig Bibelen er. Den er heilt grunnleggande for ei kristen kyrkje. Evangelia, Jesus-forteljningane i Orre testamente, fortel oss om Jesus og korleis han viste Guds vesen og vilje. Bibeltekstane sine forteljningar hjelper oss til å tolka og meistra livet vi lever.

SOM SPRÅKINTERESSERT vil eg òg sterkt understreka kor viktig det sørsamiske Orre testamente er. Eg trur ikkje det finst andre tekster som er like gjennomarbeida av

For språk blir ikkje først og fremst overført gjennom trykt tekst, men gjennom aktiv bruk og gjennom generasjonar.

som desse tekstane med tanke på form og grammatikk. Det språklege minus med at dette er tekstar omsett frå eit anna språk (gamal gresk) kjem igjen som pluss med at det er mange som har arbeida med og vurdert teksten som sørsamisk tekst. Bibelomsetjing er eit lagarbeid, og håpet og trua er at Orre testamente òg vil stå seg som eit dokument til inspirasjon og læring i ein språkleg samanheng i lang tid.

KAMPEN FOR språket er likevel ikkje over med dette. På seminaret i samband med feiringa av Orre testamentet fortalde førsteamanuensis David Kroik om språket livisk som høyrer til rundt Rigabukta i Austersjøen. Bibelen vart omsett til livisk på 1930-talet. Tal språkbrukarar har likevel gått tilbake. Livarane mangla status som etnisk gruppe i sovjet-tida fram

til 1992 då Latvia fekk sjølvstende. Livisk som førstespråk eksisterar ikkje i dag. For språk blir ikkje først og fremst overført gjennom trykt tekst, men gjennom aktiv bruk og gjennom generasjonar.

Språkbadet, gjelebiesie, vi kan fortelja om frå Brekken er difor ein heilt essensiell del av overlevinga for det sørsamiske språket. Når yngre generasjonar får språket frå dei veks opp – eller tek det til seg om dei er litt eldre – så kan det fortsetja å vera eit levande språk. Og det kan det vera uavhengig av korrekt grammatikk. Munnleg språk er munnleg. Det må brukast. Og ifølgje organisator Max Mackhé var det beste med språkbadet når barna sprang rundt og leika på sørsamisk. Då var språket i bruk. Så ber det ut – gi det vidare. Både leiken og boka. Det er det som blir brukt som gir liv vidare.

Einar Sørliid Bondevik

GIE JIH GUSNIE ÁRROEMINIE

SVERIGE

Samiska rådet inom Svenska kyrkan
Kontaktperson: Erik-Oscar Oscarsson
Mobil: 070-253 59 78
E-post: erikoscar1954@gmail.com

Svenska kyrkan nationell nivå
Handläggare för samiska frågor:
Lisbeth Hotti
Svenska kyrkan, 751 70 Uppsala
Tel: 018-16 94 91
E-post: lisbeth.hotti@svenskakyrkan.se

Sydsamiskt arbete i Härnösands stift
Stiftsdiakon och samordnare för samiskt kyrkoliv:
Susanne Karlsson, Härnösands stift, box 94, 871 22 Härnösand
Telt: 0611-254 42
E-post: susanne.karlsson4@svenskakyrkan.se

NORGE

Samisk kirkeråd
Generalsekretær: Kristina Labba, postboks 799 Sentrum, 0106 Oslo
Tlf: 478 92 801
E-post: kl286@kirken.no
Leder: Sara Ellen Anne Eira
Sørsamisk representant i Samisk kirkeråd: Oddvin Bientie

Saemien åålmegeaerie SÅR/ Samisk menighetsråd i sørsamisk område

www.kirken.no/saemien-åålmege
E-post: samiskmenighet@kirken.no
Leder: Sara Katarina Åhrén
E-post: sara.katarina.ahren@helgelandssykehuset.no
Medlemmer: Ida Therese Storslett, Laila Anita Otervik, Aud Renander og prest Einar Sørliid Bondevik.
Sekretær: daglig leder (se nedenfor)

Saemien åålmege beajjetje åejvie/ daglig leder i samisk menighet i sørsamisk område: Monica Kappfjell
Gløttvegen 2, 7750 Namdalseid
Mobil: 993 49 477
E-post: mk924@kirken.no

Prest i sørsamisk område:
Einar Sørliid Bondevik, Sørlandsveien 54, 8624 Mo i Rana
Mobil: 474 53 902
E-post: eb788@kirken.no

Diakoniarbeider i sørsamisk område:
Bertil Jönsson, Dergaveien 57, 7898 Limingen
Mobil: 994 88 827
E-post: bj439@kirken.no

Trosopplærar:
Margrethe Kristin Leine Bientie
Grendavegen 8, 7370 Brekkebygd
Mobil: 412 88 227
E-post: mb789@kirken.no

DAERPIES DIERIE

- Sørsamisk kirkeblad
- Sydsamiskt kyrkblad

► Daerpies Dierie utkommer med fyra nummer per år genom ett samarbete mellan Härnösands stift och Nidaros bispedømmeråd samt med stöd av Sametinget i Norge.

Adress: Sørlandsveien 54, N-6824 Mo i Rana, Norge
Telefon (mobil): 0047 474 53 902
E-post: dd@samiskmenighet.no

Prenumeration under 2024: 190 SEK. Avgiften betales når faktura kommer.

Adressändring och prenumeration:
Kontakt redaktör: dd@samiskmenighet.no
Grafisk form & repro: Verbum AB
Tryck: Pressgrannar AB, Linköping, 2024

Redaktion

Redaktör, Norge:
Einar Sørliid Bondevik, adress samma som ovan
Ansvarig utgivare, Sverige:
Anneli Hällgren, Härnösands stift, box 94, 871 22 Härnösand
E-post: anneli.hallgren@svenskakyrkan.se
Redaktionsråd: Birgitta Ricklund, Sylvia Sparrock, Lisbeth Hotti, Kajsa Åslin, Sofia Strinnholm och Bertil Jönsson

Texter och bilder

Material till nummer 4/2024 skickas senast 4 november till dd@samiskmenighet.no

Fler samiska texter finns på:

- www.svenskakyrkan.se/harnosandsstift/ (klicka på Andra språk/Other languages)
- www.svenskakyrkan.se (klicka på Andra språk/Other languages)
- www.kirken.no/saemien-åålmege

SAMISKA VINJETTER

Orre saernieh: Nyheter
Gieries lohkihj!: Kära läsare!
Noere almetjh: Barn, ungdom
Guvvie: Porträtt
Doen jih daan bjire: Lite av varje
Guktie ussjedem: Hur jag tänker
Åssjalommesh: Tankar, andakt
Gie jih gusnie årroeminie: Vem och var
Kultuvre: Kultur

FÖRSTA SIDAN

► **Stora bilden:** Evangelieprocession med Orre testamente i Stora kyrkan, Östersund. Foto: Olof Brandt.
► **Gjelebiesie:** Biera Renander-Machké låavthgåetiem vuesehte. Dubpene edtja Biera bætijen jijjem åeredh. Guvvie: Mats Erik Machké/Aajege.
► **Konfirmander:** Jona Åhrén bar korset. Foto: Picture by Sara.

Biskop Åsa Nyström talar vid ceremonin där 23 näveraskar med kvarlevor återbördades.

Foto: Emma Berkman/Luleå stift

Tillbaka till Akamella – efter 146 år

Den 18 augusti återbördades kvarlevor efter 23 personer till Akamella ödekyrkogård. Efter 146 år fick de äntligen komma i jorden igen. Det skedde vid en välbesökt ceremoni i skogen alldeles intill Muonioälven och finska gränsen.

Vädret var bästa tänkbara när fler än 250 personer samlades på Akamella ödekyrkogård. Två bussar körde skytteltrafik mellan Muodoslompolo och skogsvägen till Akamella. De sista två kilometrarna promenerade deltagarna i strålende sol genom den varma skogen. De som behövde, fick åka häst och vagn.

CEREMONIN INLEDDES med att sex unga vuxna körde fram pickupbilar med kvarlevorna i näveraskar på flaken. Askarna placerades under tystnad på ett vackert bord, utsmyckat med rönnkvistar och renskinn. Peder Jonson, vikarie kyrkoherde i Pajala församling, hälsade välkommen:

– Det var en viktig dag när vi fick ta emot dem i Muonio, det är en viktig dag i dag. Nu får vi tacka

Gud att ordningen är återställd.

Under ceremonin talades både svenska, meänkieli och nordsamiska. Det var det sjätte återbördandet inom Luleå stift och det första i Tornedalen.

– Det är en historisk dag då även den meänkielitalande befolkningen berörs. Det är en mörk historia men ändå en dag av glädje. Det som en gång gjorts var fel. Från att ha varit forskningsobjekt blir de nu människor vi ska lägga till vila, sade Terje Raattamaa, TF ordförande för Svenska tornedalingars riksförbund.

Näveraskarna bars in till kyrkogården av representanter för de anhöriga, Svenska tornedalingars riksförbund, Muonio sameby, Svenska kyrkan och Uleåborgs stift. De sänktes ned i en grav medan åskådarna sjöng Bred dina vida vingar, svensk psalm 190.

ÄRKEBISKOP MARTIN Modéus läste en bön och gav välsignelsen på svenska. Biskop Åsa Nyström gav välsignelsen på nordsamiska och biskop emeritus Samuel Salmi från Uleborgs stift gav den på meänkieli. Därefter fick den som ville

Mellan 250 till 300 personer deltog vid ceremonin. Foto: Emma Berkman/Luleå stift

lägga en rönnkvist på askarna.

– Det här är en viktig dag för många. Att den genomförts av så många goda sammanflätade krafter ger förhoppningar om läkande processer där sår funnits. Framför allt är den viktig för de människor som bor i eller kommer från bygden. Vi fick minnas de här personerna som de var, personer som på ett sätt var som vi; växte upp, levde, skrattade och sörjde här, sade biskop Åsa Nyström.

Emma Berkman

FAKTA

Bakgrund

- **Sommaren 1878**, för 146 år sedan, plundrades gravarna på Akamella kyrkogård, för så kallad rasbiologisk forskning.
- **Kranier från 23 personer** fördes till Helsingfors universitet där de förvarats fram till 2021, då de återlämnades till Samemuseet Siida i Enare.
- **I oktober 2022** fördes de tillbaka till Sverige och har förvarats i Pajala församling i väntan på att få komma i jorden igen.

- Det är med glädje och tacksamhet vi tar emot Nya testamentet på sydsamiska. Må det blir till liv, ljus och välsignelse för varje hjärta som möts av dess ord, avslutade Eva Nordung-Byström sin predikan. Foto: Olof Brandt

Orre testamente på väg ut i Saepmie

Söndag 25 augusti togs Orre testamente officiellt i bruk. Svenska kyrkan och Den norske kirke strålade samman i Östersund tillsammans med bibelsällskapen, sameföreningar och många andra berörda.

- En glädjens dag, konstaterade biskop Eva Nordung-Byström, något alla närvarande såg ut att hålla med om.

Den sydsamiska bibelöversättningen firades under en varm och hjärtlig gudstjänst i Stora kyrkan. Under gudstjänsten överlämnades Orre testamente till kyrkor, församlingar och samiska företrädare.

- Det är nu det börjar, det är nu Guds ord ska bäras ut, sade Anders Göranson, generalsekreterare i det svenska bibelsällskapet.

MEN DESSFÖRINNAN hade Orre testamentes huvudöversättare Bierna Leine Bientie, ur den färdiga boken för första gången

läst evangelietexten, hämtad ur Johannesevangeliet:

*Baakoe almetjinie sjidti
Aalkovisnie Baakoe lij
jih Baakoe Jumelen luvnie
Baakoe Jumielimie lij. (Jåhh 1:1)*

BISKOP EVA Nordung-Byström, Härnösands stift, predikade och det handlade självklart om betydelsen av dagens händelse:

- Översättning lägger en viktig grund för bevarandet av och forskningen kring det sydsamiska språket, men framför allt ger den en möjlighet för den som har sydsamisk identitet och tillhörighet att både fördjupa sina språkkunskaper och möta gudsordet på sitt hjärtas språk.

” Vi har varit med om ett historiskt ögonblick.

- Guds tilltal på vårt eget hjärtas språk är så viktigt. Det ger på ett djupare plan en bekräftelse på att Gud talar till mig och ser, bekräftar och älskar mig för just den jag är.

Hon avslutade sin predikan med en önskan:

- Det är med glädje och tacksamhet vi tar emot Nya testamentet på sydsamiska. Må det blir till liv, ljus och välsignelse för varje hjärta som möts av dess ord.

BISKOP HERBORG Finnset, Nidaros bispedømme, rundade av gudstjänsten:

- Vi har varit med om ett historiskt ögonblick, framhöll hon.

Till den stämmingsfulla högtiden bidrog musiker, solosångare och kör som framförde delar av den arktiska mässan *Aejlies Gaaltje - Den heliga källan*, skriven av den norske kompositören Frode Fjellheim. Mässan hade kvällen innan framförts i sin helhet i Stora kyrkan. **Kajsa Åslin**

FAKTA

På bilden går...

... framme till höger AnnaSara Stenvall (Funäsdalen) bredvid Marianne Gråik (Jijnjevaerie sameby). Bakom går Ann-Christin Åhrén (Raedtievaerie) vid Nils Thomas Oskal (Jijsen siebrie/Krokoms sameförening). Nästa rad, Hanna Brande (Östersunds församling), Karolinn Strandberg (Frösö Sunne Norderö församling) och bakom i blå klädsel P-O Byrskog (Equme-niakyrkan).

Orre testamente bars ut ur kyrkan och ut samiska organisationer.

i Saepmie av företrädare för kyrkor, församlingar och sameföreningar och andra

Foto: Olof Brandt

Ett pionjärsarbete i mål – efter 40 år

Mottagandet av Orre testamente inramades av en hel helg med sydsamiskt språk, kultur och kyrkoliv i centrum. Detta speglades i tre seminarier som gavs på Mittuniversitetet, där huvudöversättaren inledde med att berätta om sin vision för arbetet: "Teksten skal bli fornøyd med oversetteren".

För Bierna Leine Bientie tog arbetet sin början för 40 år sedan, när han som blivande präst uppmanades att hålla sin första predikan på sydsamiska. Översättandet har, mildt uttryckt, krävt en stor portion tålamod.

Orre testamente innehåller 132 696 ord, och orden har vägt med guldvåg. Ord, meningars uppbyggnad och sammanhang har prövats, förkastats och prövats på nytt. Det är lätt att förstå vad Bierna Leine Bientie menar när han säger att det endast är en liten, liten del av arbetet som syns för den som bläddrar i boken.

Till en början studerade Bierna Leine Bientie språket och översättandet på egen hand, en hel dag satt han och funderade på ett enda ord: hur unnfangelse/befruktning kunde översättas.

– Tack å pris! Anna Jacobsen sa ja till att vara med och översätta Markusevangeliet, utbrister han (fritt översatt från norska) när han berättar om resan från sin första sydsamiska predikan till dagens hela Orre testamente.

I TAKT MED att uppgiften växte utökades arbetet med fler översättare, språkkunniga på både den norska och den svenska sidan av Saepmie. Många har varit involverade, i större eller mindre grad, kortare eller längre tid.

År 1993 var översättningen av Markusevangeliet färdig. År 2019 togs boken *Åarjelsaemien bijpelteksth* i bruk, med hela Markus-evangeliet och alla kyrkoårets texter översatta, både den svenska och norska kyrkans. Nästa målsnöre var översättningen av Nya testamentet i sin helhet.

Orre testamente är den största

Som blivande präst inledde Bierna Leine Bientie arbetet med översättningen av Nya testamentet. 40 år senare tas nu Orre testamente i bruk.

Foto: Olof Brandt

samling sydsamiska texter som getts ut. Nu kan det sydsamiska språket användas regelbundet i gudstjänster och bli ett naturligt inslag i kristet församlingsliv. Samtidigt som texterna kan ha betydelse som inspiration och förebild för helt andra sammanhang.

Om det senare handlade dagens andra seminarium då David Kroik, ansvarig för det sydsamiska ämnet vid Mittuniversitetet, redogjorde för hur bibelöversättningen kan bidra till att språket revitaliseras.

– Det här är texter som vi kan gå till, som vi vet är helt genomtänkta, de blir normerande och bidrar till en standardisering, menade han.

På så sätt kan Orre testamente ses som milstolpe för sydsamiskans fortlevnad och utveckling.

– Men nu handlar det om vad vi gör med texterna framåt, hur de används, konstaterade David Kroik.

ARRANGEMANGET PÅ Mittuniversitetet rymde även ett panelsamtal som leddes av Einar Sørliid Bondevik, präst i sydsamiskt område i Den norske kirke. Samtalet inleddes med resonemang om vad som gör en samisk gudstjänst.

– Jag tänker att det måste vara ett rum där vi samer kan komma på våra premisser, att vi får ta plats med vår identitet och vårt språk, att vi får ta plats och synas, att vi ungdomar får chans att växa både i vår tro och i vår samiska identitet, framhöll Alma Åhrén, engagerad som ung ledare i Svenska kyrkan och en av paneldeltagarna.

Kajsa Åslin

Foto: Picture by Sara

Gruppenbild
i Stensele kyrka.

Konfirmationsläger samlade unga samer

39 unga samer från Karesuando i norr till Knivsta i söder har tillbringat två veckor tillsammans på det samiska konfirmationslägret som ägde rum på Saxnäsgården.

Konfirmanderna kom från fem stift i både Sverige och Norge. Redan i april möttes majoriteten av dem på de två förläger som arrangerades i Taveljö och Älvsbyn.

Den 14–28 juni anordnades 2024 års samiska konfirmationsläger i Saadteskenjuana/Saxnäs på svensk sida Saepmie. Det var det första lägret efter uppehållet 2023 då det i stället anordnades höstlovsläger för de födda 2008 som konfirmerat sig i hemförsamlingarna.

Festmiddagen anordnades den

28 juni på Vilhelmina Folkets hus med ca 320 gäster. 38 styck ungdomar födda 2009 konfirmerades i Stensele kyrka lördag den 29 juni i en fullsatt kyrka.

AKTIVITETER UNDER lägret har varit bibelläsning, jojk, lassokastning, lekar, befriande bibelläsning, historiefördjupning, koltraditioner, samiska kristna traditioner: dop, konfirmation, vigsel, begravning, midsommar, suicidpreventiv föreläsning, om att vare same och hbtqia-person. Det är mycket som hunnits med under lägrets gång och konfirmanderna uttrycker stor nöjdhet i sina skriftliga utvärderingar.

I höst erbjuds deltagarna att gå ung ledarutbildning för att kanske själva i framtiden bli ledare på

Elin Oskal var en av flera gäster på lägret och berättade delar av sin livsberättelse ute runt aernie/elden.

Foto: Sofia Strinnholm

FAKTA

En vanlig lägerdag

08.20-08.30 Väckning
09.00 Aeredbeapmoe/Frukost
09.30 Aered-rohkelasse/
 Morgonbön
10.00 Vuajnajimmie-passe/
 Upptäckarpass 1 (halvgrupp)
10.45 Astoe/paus
11.00 Vuajnajimmie-passe/
 Upptäckarpass 2 (halvgrupp)
12.00 Aeredsbiejjie-beapmoe/
 Lunch
13.00 Ålkone-passe/Tjovne-passe/
 Lek
14.30 Svarkeldahke/fika/paus
15.00-16.30 Vuajnajimmie-passe/
 Upptäckarpass 3
16.30-17.00 Astoe/paus
17.00 Gaskebiejje-beapmoe/
 Middag
18.00-18.30 Silpedæhkie/
 Silvergrupp (ungefär hemgrupp/
 basgrupp)
19.00 Astoe/paus
20.00-21.00 Saemien gieie jñh
 kultuvre/Samiskt språk och kultur
21.00 Silvergruppens andaktsför-
 beredelser
21.30 lehkeds-rohkelasse jñh
 lehkeds-beapmoe/Aftonbön följt av
 kvällsfika
23.00 Buerie jñje – Buerre idja –
 Buerre idja – Buerre iija – Buörrie
 jñjja – Godnatt

samiskt konfirmationsläger eller i andra sammanhang.

Några justeringar har gjorts från tidigare läger:

► Senare start på dagen än under tidigare läger, tidigare har frukost serverats antingen 07.30 eller 08.00.

► Mer samiskt språk generellt, i presentation av dagsprogram, agenda för morgon och aftonbön mm.

► Tydligare framtoning av kristen tro med samisk förankring och samiska uttryck.

► Stor majoritet samiska ledare.

► Använda gapta mer under lägret för att synliggöra vardagsbruk av kolten.

► Mycket mer fritid än under föregående läger.

► Fler samiska gäster som delat med sig av sina erfarenheter: Katarina Dearga, Elin Oskal, Nora Kristine Grytøyr Nansmork, Juhán Niila Stålka, Saila-Marie Gråik. Några fler var inbokade men fick förhinder. En gäst från Act Svenska kyrkan berättade om urfolksarbete i Guatemala och konfirmanderna kunde instämma igenkännande att språket och kulturen är viktig för den egna identiteten.

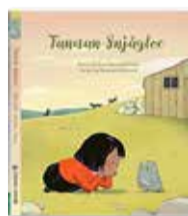
► Grundtanken är roterande lägerplatser, med i Saadteskenjuana/Saxnäs som start. För 2025 är planen att återupprepa 2024 års lägerupplägg för att inför 2026 och 2027 kunna reka lägerplatser som uppfyller de behov lägret har: en stor lägergård med 80-100 bäddar inkl dusch och toalett i rummen, en stor kyrka i närheten som alla anhöriga får plats i, en stor festlokal som rymmer festmiddagen, gärna avskilt och i traditionell samisk miljö.

LEDARTEAMET BESTOD av 16 personer, 12st dagledare och 4st nattledare: Nils-Johan Labba, lägerchef, Sofia Strinnholm, samordnare, Samuel Hellgren, konfirmerande präst, Jon Falk, stiftspedagog, Ulrika Stenman, diakon, Mikajosefin Jonsson Gehrke, ledare, Sara-Elvira Kuhmunen, musikansvarig, Kären-Ann Hurri, ledare, Maja Svedmark, präst, Moamaria Sparrock, ledare, Therese Labba, ledare, Nils Joel Partapuoli, ledare, Johan Blind, nattledare, Alva Fjellström nattledare, Ida Jernunger, nattledare, Ulf-Michael Nutti Stenman, nattledare.

Sofia Strinnholm
Emma Berkman

Stuhtje gærjeste: Tannan snjågløe

laadtedtjem geehtedh. Tanna tjua-
ara tjuedtjeliidh ts. 4:00 aereden.
Juktie dihte tjuaa beapmoeh
snjågløse bivtedh. Tanna tjuaa
dam snjågløem stilledh jñh dellie
sjeakodh.

Dihte pryövi snjågløen beste-
les njueniem jñh stoere juelkide
gervedh.

Gellie vâhkoeh Tanna aehtjien
raeride dâarjoeji guktie snjå-
gløem geehtedh.

Dellie Tanna tjoeri gåetiem la-
ehpedh jñh skuvlesne vaedtsedh.

► Gosse Tannan
aehtjie ietnehts
snjågløem
meatan gåatan
vaalta, Tanna
ij eadtjohke
dam duarpehke

Altese snjågløe sjïditi.

Snjågløe lea dejtie onne kra-
evies badtside beasteme.

Daelie dihte tjaebpies veelkes
mierhke kråahpesne åådtjeme,
guktie dah geerve snjågløeh aaj
utnieh. Gosse Tanna snjågløem
gävnehte, dihte geerjene ij tjoerh
dam vielie geehtedh, mohte aaj
onnetje hâjnoes.

Daate soptsese vaajmoen
lihke, jñh lea Rachel Quitsua-
lik-Tinsleyen jñjtse dâåjrehtsistie
dorjesovveme.

Soptese mubpide noere
lohkijidie leerehte guktie tjarke
barkoe dæjpa. Guktie viehkehth
jñh gaerhtedh – jalts gosse dam
maam datne gaarhtah ij datnem
seammalaakan eahtsa.

PRM Tröändelagen fylhkentjijelte

FAKTA

Bakgrund

► **Tannan snjågløe** (*Tannas ugle*) av Rachel og Sean Qitsualik-Tinsley, baserer seg på et barndomsminne hos forfatteren Rachel.

► Jenta Tanna får omsorgen for en ugleunge gjennom sommeren. Gjennom dette lærer hun både kunnskap og respekt for naturen.

► Boka passer fra 3-4 år.

► Dette er den tredje boka vi utgir fra det canadiske forlaget Inhabit Media, som har base i inuitkulturen i nordøst-Canada. Den er oversatt av Jenny-Krikke Bendiksen, og dette er hennes første bok-oversettelse.

► Boka er utgitt av Gielem næstedh og er til salgs på Saemien sijte, Snåsa og Gaaltje, Östersund.

Ewa har sökt folkminnen i fjällen

När Ewa Ljungdahl var barn tog föräldrarna med henne till hållmålningarna i Ruändan. Där på Flatruets sydöstra hörn satte de rödfärgade målningarna i berget igång barnets fantasi. Där föddes ett intresse och såddes ett frö, till det som kom att bli ett vägröjande arbete med att synliggöra sydsamisk historia.

Det var ingen enkel resa de gjorde från Östersund där familjen bodde, det krävdes både tåg, buss och taxi för att ta sig till fäbodvallen, där de övernattade innan vandringen den sista biten till Ruändan. Men det var en resa väl värd sin möda. Ewa Ljungdahl, som då bara var sex år gammal, fick ett intresse för livet, långt senare blev det också hennes yrkesval.

– Arkeologin sätter igång fantasin på så många olika plan. Fortfarande när jag sitter vid hållmålningarna så kan jag börja älta varför de målades, vilka de var som gjorde det och vad de ville säga. Jag tröttnar aldrig på det, säger hon.

Nu är Ewa Ljungdahl en 73-årig pensionär som inte helt slutat jobba och som beskrivs som en föregångare inom sitt speciella område: samisk arkeologi, historia och kulturlandskap.

– Vad Ewa än säger om sig själv så kan du lyfta det lite till. Med sin ödmjukhet och metod att arbeta tillsammans med samer har hon varit före sin tid, en förebild inom urfolksarkeologin, säger en person

Föräldrarna lade grunden till Ewa Ljungdahls livsintresse och yrkeskarriär.

– Vi var så mycket ute i fjällmiljö och de hade samiska vänner som vi ofta besökte. Det är i fjällen jag är hemma, säger hon.

Foto: Kajsa Åslin

som tittar in under intervjun i ett lånat rum på Gaaltije.

Ewa har alltid lagt sig vinn om att arbeta tillsammans med samebyarna, på deras villkor och utifrån deras önskemål.

– Det är samerna som sitter på den lokala kunskapen i fjällvärlden, jag skulle aldrig hittat så mycket att studera och skriva om, om jag arbetat annorlunda. Dessutom är det samernas landskap, säger hon själv.

EWA LJUNGDAHL utbildade sig ganska sent i livet, hon var tvåbarnsmamma och närmare 40 när hon började läsa arkeologi vid dåvarande Mitthögskolan. Men då visste hon direkt vad hon ville fördjupa sig i.

– Jag var mycket målmedveten och siktade in mig på det samiska. Dels för att det är det landskap jag känner bäst och dels av rättviseskal. Jag tycker det är så oerhört orättvist att samernas historia är så anonymiserad. Fortfarande händer det att fjällvärlden beskrivs som vildmark, fast där finns spår av människor sedan inlandsisens dagar.

– Det fanns ett outtalat behov av att utforska det sydsamiska kulturlandskapet, det var i princip ett helt vitt fält. Det var osäkert om studierna skulle leda till något

– Fjällvärlden är ingen vildmark, det är garna i Jänsmässholmen, som hon skrev

jobb, men jag följde min känsla.

Det löste sig med jobb. Ewa fick först arbete på Länsmuséet Jamtli, sedan på Länsstyrelsen Jämtland och hon kom även att undervisa en del på Mittuniversitetet. Så småningom anställdes hon av Stiftelsen Gaaltije och där har hon jobbat fram till sin pensionering.

– Jag är en arkeolog som inte grävt så mycket, jag har mest ägnat mig åt inventeringar, säger hon.

HENNES ARBETE har resulterat i ett 40-tal skrifter, varav flera berättar om historia och kulturmiljö i de tolv samebyarna i Jämtland, Härjedalen och Idre. Ewa har också gett ut flera böcker, både som ensam författare, som medförfattare och som redaktör. En bok som hon själv är särskilt glad över gavs

ett samiskt kulturlandskap och det har jag ägnat mitt liv åt att studera och skriva om, säger Ewa Ljungdahl. Här med sin första bok, om de samiska nybyggare tillsammans med Martha Jåma som är född i den jämtländska byn.

Foto: Kajsa Åslin

ut 2020 och är en sammanfattning av de skrifter hon gjort om samebyarna.

– Jag fick också möjlighet att utöka sammanställningen med teorier och förklaringar av olika skeenden. Det var roligt att göra och boken används nu som läromedel på Mittuniversitetet, berättar hon.

Ewa har ägnat mycket tid genom åren åt sockenlapparna, en yrkesgrupp som var anställda av socknen för att göra en viss arbetsuppgift som var tabu för bönderna, att slakta och få hästar. Samtidigt var dessa samer ofta skickliga hantverkare som tillverkade rep, rotkorgar och annat som behövdes.

– Sockenlapparna var en minoritet i minoriteten, en så marginaliserad grupp. De var integrerade

i bondesamhället och viktiga för bönderna, ändå var de mycket långt ner på den sociala skalan, berättar Ewa.

Yrkesgruppen fanns kvar långt in på 1800-talet. Fortfarande berättas fragment av minnen om dem. Men det var hög tid att deras historia nedtecknades, de muntligt förmedlade minnena klarar inte för många generationer.

Ewa vill gärna vara en folkbildare och skriver helst populärvetenskapligt.

– Om den kunskap vi tar fram bara hamnar hos ett fåtal så tycker jag att den är ganska meningslös, säger hon.

UTE PÅ fjället har hon känt sig hemma. Tillsammans med samebyn i området har hon sökt för att fylla de vita fläckarna i fjällvärldens

Fortfarande händer det att fjällvärlden beskrivs som vildmark, fast där finns spår av människor sedan inlandsisens dagar.

dens historia, vägled av folkminnet.

– Det har gripit mig att det finns så mycket lämningar som ligger där alldeles tyst, spår av vardagsliv så anonymt och utforskat.

– Vissa säger att sydsamer kom hit först på 1600–1700-talet, men det är en seg vanföreställning. Vi vet nu att det finns spår av renskötsel här sedan 1000-talet.

Ofta har Ewa varit ensam arkeolog. Ibland har folkminnet lett helt rätt, ibland inte alls.

– Det har inte alltid varit solsken när vi varit ute och jag har inte alltid kommit hem klockan fem på eftermiddagen. Men det har varit oerhört berikande, jag har lärt mig så mycket. Det är inte bara arkeologin utan också alla människor jag mött och alla livsberättelser jag fått, säger hon.

Kajsa Åslin

SPRÅKSPALTEN

Guktie
dov nomme?

Mov
nomme...

Aelkieh saemiesticdh!

Begynn å snakke
sørsamisk!

► Her kommer litt "starthjelp" for deg som vil begynne med sørsamisk språk. Det er lett å lære litt, og litt er mye mer enn ingenting. Så sett i gang - aelkieh saemiesticdh!

Gusnie datne? = Hvor er du?
Manne leam gåetesne = Jeg er hjemme.
-sne endelsen er kasusformen inessiv som tilsvarer preposisjonene i og på.
Skuvlesne = på skolen
Barkosne = på jobb
Vaeresne = til fjells
Skåajjesne = i skogen
Gaedtesne = på stranda
Hæhtjosne = på hytta
Bovresne = på butikken
Staaresne = i byen
Bovtsi luvnie = hos reinene
Voelpi luvnie = hos venner
Aahkan luvnie = hos bestemor

Ordet luvnie betyr hos og brukes som post-posisjon på sørsamisk og pre-posisjon på norsk. Postposisjoner krever at substantivet det står til står i genitiv, derav voelpi, bovtsi og aahkan.

Eatneme = landskap
Vaerie = fjell
Tjahke = fjelltopp
Deava = bakke
Båvne = ås
Jævrie = innsjø
Tjonne = tjern
Vaegkie = dal
Pluevie = myr
Skåajje = skog
Fjovle = fjord
Mearoe = hav
Gaedtie = strand
Johke = bekk
Jeanoe = elv
Garse = foss
Sååle = øy
Njuana = tange
Loekte = vik
Tsoevtse = snøbre

Naina Jåma

Åarjelsaemien vierhtiesaåfoe

Konfirmasjon på gamle trakter

Gjennom året har Saemien Åålmege hatt kontakt med flere konfirmanter gjennom ulike samlinger. De fleste har også fulgt konfirmantåret lokalt, men for en av konfirmantene ble det konfirmasjonsgudstjeneste med Saemien Åålmege.

Vi hadde noen dager med reise på "gamle trakter". Vi besøkte først Nærøy gamle kirke ute ved Namdalskysten som har vært kirkested senest fra 1100-tallet av. Dette har også vært et samlings- og handelssted for den samiske befolkningen.

Nærøya har en særskilt posisjon i historien om samisk tradisjon gjennom Nærøy-manuskriptet fra 1723 der presten Johan Randulf har skrevet om samisk religion ut fra egen erfaring og opplysninger fra Thomas von Westen som besøkte Randulf på Nærøy.

VIDERE GIKK turen gjennom Namdalen og til Snåsa og Saemien Sijte. Der fikk vi se på gievrie og samtale om gammel samisk tro og tradisjon og kristen tro.

Selve konfirmasjonsgudstjenesten fant sted på Gløshaugen i Grong. Det har også vært et viktig møtested for den samiske befolkningen opp gjennom hundreårene. Gløshaugen kirke er ikke stor, men var stor nok for forsamlingen denne gangen.

Einar Sørliid Bondevik
Prest Saemien Åålmege

Nærøy gamle kirke fra 1100-tallet. Kirka brant siste gang i 1847 og ble ikke gjenreist. Det ble satt tak på kirkeruinene på 1960-tallet.

Konfirmant Inger Maria Iselin Anti bor på Harran, ikke lagt fra Gløshaugen. Ved henne står trosopplærer Meerke Krihke Leine Bientie og prest Einar Sørliid Bondevik. Det var en fin opplevelse å bli kjent med hennes nærområder og historier fra både gammel og ny tid.

Lær samisk på OAHPA!

► Oahpa er ei nettside som har samlet ulike ressurser for de som vil begynne å lære seg samisk, også sørsamisk. Her finner du både nettdobok, grammatikk og øvelser i vokabular.

Nettsida inneholder også et språkkurs som heter Gielebaalkan mietie. Språkkurset består av to

læringsstier: Aalkoe - en læringssti for nybegynnere og Baalka - en læringssti med fokus på grammatikk. I læringsstiene gjennomfører du bolck for bolck i ulike tema og grammatikk. For å øve på det du lærer i de ulike bolckene, kan du bruke det interaktive programmet Oahpa-åarjel.

Enklere blir det ikke. Ta en titt og forsøk en bolck av gangen. Plutselig har du lært nye ord og fraser.

Naina Jåma

Åarjelsaemien vierhtiesaåfoe

Nettsida OAHPA finner du på oahpa.no

Stipendium till Jan Persson

►Årets Jämtland Härjedalens samiska stipendium tilldelades Jan Persson. Med sin kunskap och lokalkännedom har han bidragit till att många hundra samiska kulturlämningar dokumenterats, både i västra Jämtland och angränsande område i Norge samt till att förändra synen på det sydsamiska kulturlandskapet och historien, både vad gäller omfattning och ålder.

Priset delades ut på det sydsamiska kulturcentret Gaaltije i Östersund i augusti.

Källa: PRM Region Jämtland Härjedalen

Stiglöst

Fast stigen vuxit igen minns fötterna ännu genom kråkbärsriset och det täta beståndet av doftande renfana fram till vindlingarna i Karlfredriksbäcken där småbörtingen är lika lättskrämd som under pojåkaren när jag andlöst smög med ett metspö av björk mellan svarta höljor men rännan är borta där min morfar Frans slipade yxan och lien iförd hatt med brätte och vadmalsbyxor utan att kunna ana vilsheten i vår tid med igenvuxna stigar.

Bo Lundmark

Sjung psalmer på sydsamiska

►Finns det intresse för att sjunga på sydsamiska försöker vi i Giele Vætnoe Straejmesne att ordna träffar, eventuellt i samarbete med samer från Norge. Detta för att kunna delta i kyrkan i Ankarede under midsommar 2025.

Heelsegh Ann-Christin Åhrén
Giele Vætnoe Straejmesne

Vill du vara med på sångsamlingar? Kontakta oss: gielevatnoestrajmesne@gmail.com
Telefon/sms: 0706520785

Miesieh leehpim mov idolem vuartasjidh

Maahtam maam aktem soejkesjidh gosse ennie mïerhkesjimminie, jïh ibie ennie krievviem snjipkeme? Aerebi almetjïh jeehtin, mietsken lâhkeden biejjien mænngan, dellie krievviem: snjipkebe jïh baajebe låabpoes årrodh.

Menh gåarede maam aktem biejjielâhkose soejkesjidh gosse ibie bovtside snjipkeme? Dam im aerebi doesteme darjodh, dannasinie tuhtjem mieside mïerhkesjidh vihkielommes. Dam leam maanabaeleste liereme. Jïh iktesth sïjhtem jïh aaj ussjedem, daarpesjem meatan årrodh. Guktie sjædta gosse bovtsh giedtesne jïh im manne desnie! Åh hemmede bielien!

Mov lea "idole" jïh dan musihkem snaarhte 40 jaepieh lyjhkeme govledh. Veartenen byögkeles musihkere lea gie buerie teksth jïh tjæbpiem musihkem dorjeme. Im aaltere dan konseertesne orreme. Daelie kaarre naa båeries sjïdteme. Gaajkerdem jis ij vielie USA:ste Sveerjese båetieh. Dannasinie tjoeverem aktem, kaanne minngemes, konseertem gåassodh, seamma guktie. Nimhtie ussjedim.

MOV LEA stoeerre fuehkie jïh giemhpes barkoevoelph mah maehtieh mannem vïehkesjidh

Sylvia Sparrock.

Guvvie: Privaate

Voestes golme laavlojde tjahkasjim gïknjeldovvim, jïh destie annetje bååhperim. Jo, abpe heannadimmie jïh vuesiehtimmie "magisk" lij.

mïerhkesjadtedh. Ja numhtie sjïdte, manne leahpam konseertese Stuehkesne bielie jaepien åvtelen dongkim. Jïh aaj bielie jaepiem funterdim jïh kråavvadim mejtie bovtsh giedtesne seamma iehkeden goh konseerte Bruce Springsteen and The E Street Band.

Nåa snaltje-asken gaskoeh sjïdte jïh die Stuahkan vöölkim konseertese.

Voestes golme laavlojde tjahkasjim gïknjeldovvim, jïh destie annetje bååhperim. Jo, abpe heannadimmie jïh vuesiehtimmie "magisk" lij. Mov stoeerre idolem åadtjoejim "råakedh" jïh dan gielam jïh musihkem goltelidh! Åehpies laavlomh! Guarkam almetjidie mah tjæroeminie gosse konseertesne dej idoline aktine lin!

Konseerte-savkesne medtie 55 tåvsenh almetjïh. Mov lea buerie sïjje gusnie abpe vuesiehtimmie vöøjnim. Åh man murredes iehkede. Golme jïh bielie tæjmoech spaajhte vaasin. Ih leah vååjnoes ålma 75 jaepien båeries! Vuesiehtimmie åajvoeh lij. Jïh dam joekoen buerie ållermeehtin. Buerie mujhtemem munnjan vedtie abpe mov jieliemasse.

GUKTIE DIE sjïdte dej mov bovtside? Jaa, juste dej biejjide eah bovtsh giedtesne mijjen luvnie. Maam leam destie liereme? Jo, jeahtam: Aellieh goh guhkiem åvtelen mestie kråavvedh! Aellieh goh soejkesjïh maam aktem gosse mieside mïerhkesjeminiie, kaanne ij dellie seamma buerie lahkoe goh doen aejkien!

Men jis Bruce Springsteen geasan bååstede båata, dle tjoeverem ikth vielie ussjedidh, edtjem leahpam dongkedh? **Sylvia Sparrock**

SAMMANFATTNING

Jag tänkte prioritera min idol före kalvmärkning

Kan man planera in något annat under kalvmärkningstid? Förr sa man att tiden för kalvmärkning var fram till ungefär den 10 augusti, därefter fick renarna ströva fritt.

Jag har inte tidigare i förväg vågat planera in någon annan aktivitet, eftersom kalvmärkningen är det viktigaste och jag vill absolut vara med. Jag kan inte

tänka mig att inte vara med.

Min stora idol, sedan 40 år tillbaka, som gör bästa musiken med de fina texterna skulle under sin turné besöka Sverige. Jag har aldrig sett honom live och han är i 75-årsåldern, så kanske skulle denna kunna bli min sista möjlighet att se honom live. Mitt resonemang blev att jag har en stor familj och hjälpsamma renskötarkollegor så jag bokar biljett

till konserten med Bruce Springsteen and The E Street Band.

Under ett halvår fick jag gå med undran och ångslan, för att konserten skulle sammanfalla med när renarna är i rengärdet.

HUR BLEV det då och vad lärde jag mig av denna situation? Det var ingen kalvmärkning under konserten så min oro var helt i onödan. Hur blir det nästa sommar om Springsteen kommer tillbaka, kommer jag ha samma tur för att besöka hans konsert och inte behöva avstå ett kalvmärknings-tillfälle?

Sylvia Sparrock

Framtidsprogram främjar sydsamisk forskning

Stiftsstyrelsen i Härnösands stift har antagit ett framtidsprogram med långsiktiga och strategiska satsningar. Programmet rymmer bland annat finansieringen av en doktorandtjänst inom det sydsamiska området på Mittuniversitetet.

Framtidsprogrammet finansieras utöver stiftets årliga budget och ska komplettera det främjande och den tillsyn av församlingslivet som stiftskansliet bedriver inom ramen för sin ordinarie verksamhet. Finansieringen av doktorandtjänsten är alltså en satsning utöver de aktiviteter som planeras inom försoningsprocessens åtaganden.

Framtidsprogrammet beslutades i våras efter en omfattande analys-, idé- och förankringsprocess med bland annat medverkan från sameförningar. Övriga områden som prioriteras inom programmet rör idealitet, kommunikation och diakoni. Målet är att satsningarna ska genomföras under de kommande fem åren.

Ny feiring i november

Siste helg i august ble Orre testamente, Det nye testamentet på sørsamisk, tatt i bruk og feiret i Östersund. Helga 9.-10. november vil det bli en markering og feiring i Trondheim med biskop og variert program.

Lørdag ettermiddag planlegges det seminar i Erkebispesgården.

Senere inviteres det til konsert i Vår Frue kirke. Søndag blir det høymesse i Nidaros domkirke med Nidaros biskop Herborg og domprost sammen med Saemien Aålmege. Kom gjerne og ta del i feiringen i Trondheim! Buerie bætede!

Nærmere program blir publisert på nett, blant annet kirken.no/saemien-åålmege

Fra oppstartsamlingen ved Nord universitet i Levanger: Fra venstre: førsteamanuensis Minerva Piha, førsteamanuensis David Kroik, sørsamisk koordinator Inger Johansen og professor Trond Trosterud (UiT), sammen med studentene Irja Kappfjell, Vilmi P. Steinfjell, Helen Blind Brandsfjell, Siri Kappfjell Päiviö, Laila Åsvold. I tillegg har Sophie Lutz også takket ja til studieplass.

Foto: Bjørnar Leknes/Nord universitet

Masterstudenter i gang i Levanger

Et historisk studium har i høst startet opp ved Nord universitet. I samarbeid med Universitetet i Tromsø (UiT) tilbyr de masterutdanning i sørsamisk språk- og litteraturvitenskap. Seks studenter har fått og takket ja til studieplass.

Studentene er alle etablert innen arbeidet med samisk språk. Gjennom arbeid i skole- og språkinstitusjoner i både norsk og svensk del av Saepmie har de allerede stor kompetanse og har god bakgrunn for studiet.

– Dette betyr at de som fullfører studiet får formalisert sin kunnskap og kompetanse med en mastergrad, sier førsteamanuensis David Kroik ved Nord universitet til universitetets nettside.

EN UTFORDRING med studiet er å gi forelesninger på sørsamisk om avanserte tema. Sørsamisk språk

” Vi har et enormt behov for kvalifiserte fagfolk med kunnskap og kompetanse innenfor sør- og lulesamisk språk.

Lena Antonsen, professor i samisk språkvitenskap ved UiT

er lite brukt i universitetssammenheng. Det kreves derfor mye av både forelesere og studenter å finne et godt språk i undervisning og oppgaveskriving. Alle innleveringer skal skrives på sørsamisk.

Behovet for utdanningen er stor. – Vi har et enormt behov for kvalifiserte fagfolk med kunnskap og kompetanse innenfor sør- og lulesamisk språk, sier professor i samisk språkvitenskap ved UiT Lena Antonsen til nord.no.

STUDIET ER lagt opp som deltidsstudium med noen treff i Levanger og ellers forelesninger og samlinger på nett.

Student Helen Blind Brandsfjell arbeider ved Aajege samisk språk- og kultursenter. Hun anså seg som ferdig med studier.

– Men jeg kunne ikke la denne muligheten gå fra meg, sier hun til nord.no.

Einar Sørliid Bondevik

FN refser Norge

FNs menneskerettighetskomité mener Norge har gjort feil i forbindelse med reintallsreduksjon i Finnmark. Jovvset Ánte Sara hadde en liten sidaandel, men ble pålagt av reindriftsforvaltningen å redusere like mye som andre i reinbeitedistriktet.

En slik reduksjon ville føre til at Sara satt igjen med en flokk som er for liten til aktiv reindrift. Gjenom to rettsinstanser, tingrett og lagmannsrett, vant Sara fram med sitt syn, men tapte i Høyesterett i 2017. Med god støtte fra mange sendte han saken til FNs menneskerettighetskomité som nå har behandlet klagen. De mener Norge og dommen i Høyesterett bryter med menneskerettighetens artikkel 27 om sivile og politiske rettigheter.

BEGRUNNELSEN FRA FN ligger i at reindriftens egne representanter hadde andre forslag til hvordan reduksjonen i reintall kunne gjennomføres. Reindriftslovutvalget, Sametinget og Norske rein-

driftsamers landsforbund foreslo at enheter under 200 rein måtte skjermes fra kravet om reduksjon for å beholde en levedyktig størrelse. Dette godtok ikke reindriftsforvaltningen, men FN-komiteén mener altså at dette nekter Sara retten til sin kultur.

NORSK RETT er underlagt internasjonale avtaler Norge har ratifisert. Dette betyr at dommen mot Sara i Høyesterett er uriktig. Norge må gjennomføre tiltak slik at uretten opphører innen 180 dager. Da saken ble oversendt FN-komiteén ble Norge anmodet til å vente med iverksettelse av Høyesterettsdommen til de hadde vurdert saken. Det var ikke myndighetene villige til. Sara har ikke egen sidaandel i dag. Den ble overført til broren, mens han selv har rein i sin mors reinbeitedistrikt.

- Det var vondt at de med tvang reduserte flokken min før FN kom med sin uttalelse. Det har fått store konsekvenser for meg, sier Jovvset Ánte Sara til NRK.

Einar Sørliid Bondevik

Hjelpeside mot samehets

"Samehets er ubehagelig og provoserende. Det kan også være straffbart." Slik introduseres veilederen på nettsiden samehets.no.

Nettsiden er utviklet i et samarbeid mellom Sametinget og Politidirektoratet og har som formål å gi veiledning om hvordan man kan rapportere og anmelde samehets

I veilederen kan man velge språk mellom nord-, lule- og sørsamisk og norsk. Den er bygd opp med enkle bilder og veiledning enten du vil vite om lovverk, rapportere eller anmelde hets, eller om du vil vite mer om hvordan du kan håndtere eller forebygge hets.

Veilederen forteller om Sameetingets arbeid mot samehets, både om handlingsplan og om muligheter for lag og foreninger til å søke om tilskudd til forebyggende tiltak.

Nettsiden har også en egen del om hva man kan gjøre når barn opplever samehets med veiledning

Illustrasjon: samehets.no/Katarina Blind

fra SANKS. Det er også henvisning og lenker til en rekke andre instanser som kan bistå med både samtaler/chat og på andre måter bearbeide eller melde hets.

Einar Sørliid Bondevik

En ære å lede Samisk kirkeråd

Tenk at lille meg skulle få æren av å bli valgt til et så stort verv. Det å bli valgt som leder av Samisk kirkeråd i seg selv er jo veldig stort. Når man i tillegg blir fortalt at man er den første sørsamiske lederen, så kjenner man på en ekstra stolthet!

Den første tiden etter valget har vært veldig overveldende. Jeg har kjent på en ydmykhet, takknemlighet og en så stor respekt for alle man møter og for det man representerer. Det man har lagt mest merke til i starten var vel kanskje at så mange lyttet, lyttet til hva man ønsker å oppnå disse fire neste årene, hva man brenner for å få til.

Jeg kjenner jeg setter stor pris på at det å jobbe med å synliggjøre samisk kirkeliv ikke er helt nytt, det at man i mange år har sittet i ulike råd og utvalg er veldig greit å ha med seg i sekken.

Heldigvis så har man mange flotte mennesker i rundt seg, man drar ikke lasset alene. Vi er så heldige som har en fantastisk stab i Samisk kirkeråd! Det nye samiske kirkerådet er en veldig fin gjeng! Denne perioden er litt spesiell, fordi det er så mange sørsamer med, på tide tenker jeg. Det er en fin gjeng og jeg gleder meg veldig til å bli bedre kjent med alle sammen.

SOM NYVALGT leder har man mange tanker om hva man ønsker å jobbe med. Det jeg ønsker å jobbe mest for de neste fire årene er mer synliggjøring av samisk kirkeliv i alle menigheter. Selv om det er kommet et stykke i dag, håper jeg at det skal synges, leses tekst eller annen bruk av samisk språk i alle gudstjenester i hele landet.

Vi i det nye rådet skal også jobbe mye med forsoningssaken. Der er det mye arbeid som legges ned, og dette er en stor sak som tar mye tid, og noe er vi mer nødt til å bruke tid på. Det samiske folket skal forsones med kirken, men også med hverandre. Vi skal ta oss tid til å lytte, snakke sammen og vi skal respektere hverandre i prosessen.

JEG VIL også jobbe for at alle de samiske språkene skal bli mer likestilte. Det tror jeg skaper en større forsoning mellom det samiske folket. Vi samer bor og lever på tvers av fylkesgrenser og landegrenser, og det mener jeg bør synliggjøres mer. Det at samisk kultur, språk og historie ikke bare er en berikelse til Den norske kirke, men er en del av den, er noe vi må minne hverandre på. Vi er et felleskap.

May Bente Jønsson
leder Samisk kirkeråd

”
Vi samer bor og lever på tvers av fylkesgrenser og landegrenser, og det mener jeg bør synliggjøres mer.

Elin Nejne inledningstalar på invigningen.

Foto: Elin Nejne/Faepmie saemien siebrie

Många höjdpunter under jubileumshelg i Faepmie

Första helgen i augusti firade Faepmie saemien siebrie (Fatmomakke sameförening) sitt 120-årsjubileum i Fatmomakke. Det var en fullspäckad helg med programpunkter från fredag till söndag.

Teater, utställningar, föreläsningar och konserter var lite av vad besökarna kunde uppleva under helgen. Uppskattningsvis har omkring 500 personer besökt evenemanget.

– Det blev över all förväntan, säger Elin Nejne, ordförande för sameföreningen.

Faepmie saemien siebrie är Saepmies äldsta sameförening med sitt grundande hösten 1904. Då bildades föreningen för att fokusera på organisatoriska sakfrågor och mänskliga rättigheter. En utav de som var med i början var Elsa Laula Renberg som sedan arrangerade det första landsmötet i 1917 i Oslo. Som sedan inspirerande till landsmötet på svensk sida 1918

Vid storkåtan vid Stinnerbomsbacken var det matförsäljning av Lapplands vilt och Samiska kocken.

Foto: Elin Nejne/Faepmie saemien siebrie

som Fatmomakke sameförening arrangerade.

DET GÅR att konstatera att sameföreningens bildande var viktigt för vidare samisk organisering och

Saara Hermansson bjöd på vacker och rolig konsert i Fatmomakke kyrka.

Foto: Elin Nejne/Faepmie saemien siebrie

att det skapat ringar på vattnet för generationer framöver.

Vid invigningen av firande hölls det tal av Sametinget i Sveriges talman Daniel Lyngdorf Vinka, Elin Nejne och Sagka Stångberg.

Det följdes därefter av en jojkkonsert med Ola och Ida Stinnerbom.

Under jubileumshelgen uppmärksammades viktiga historiska händelser i Fatmomakke och Sápmi genom föreläsningar av bland annat Sagka Stångberg och Merika Jonassen Kroik, samt genom en teater om Elsa Laula Renbergs liv. Teatern var så pass populär att den fick köras två gånger då lokalen inte räckte till vid första föreställningen.

EN AV höjdpunkterna under helgen var Saara Hermanssons konsert i Fatmomakke kyrka på lördagskvällen. Kyrkan fylldes till brädden, och Hermansson bjöd på en intim och vacker konsert med komiska inslag.

Sammantaget tog besökarna med sig glädje och värme samt en känsla av hopp för framtiden från evenemanget. Det är tydliga besked till sameföreningen, besökarna vill ha mer av Fatmomakke.

Elin Nejne

Samiska bokbussen Julla Májja får kulturpris

Samiska rådet i Svenska kyrkan har beslutat att tilldela 2024 års kulturpris till den samiska bokbussen Julla Májja.

Bokbussen Julla Májja får kulturpriset för sitt arbete med språkrevitalisering och barn- och ungdomsfrågor samt för att de synliggör samisk kultur och samisk identitet i samhället.

Den samiska bokbussen Julla Májja har med sig samisk och lokal litteratur på sina turer, men besöken innehåller även sådant som språkrevitalisering, samtal om psykisk ohälsa, matens kretslopp från fjäll till bord, renskötselyrket, samisk kultur, traditionell kunskap, duodji, jojk, HBTQI+, teater, film och litteratur.

– Jag hoppas att kulturpriset både kan stärka och främja Julla Májjas arbete för att tillgängliggöra samisk litteratur och samisk kulturverksamhet på bland annat förskolor, skolor och äldreboenden, säger Erik-Oscar Oscarsson, ordförande i Samiska rådet i Svenska kyrkan.

Julla Májjas projektledare Nadja Grundström Fjellner, till vänster, och projektmedarbetare Marica Lagerström. Foto: jullamajja

Samiska rådet i Svenska kyrkans kulturpris har delats ut sedan 1997. Prissumman är på 50 000 kronor och prisutdelningen sker den 24 oktober i Uppsala domkyrka.

Julla Májja är ett samarbete

mellan V8-biblioteken (Sorsele, Dorotea, Lycksele, Malå, Norsjö, Storuman, Vilhelmina och Åsele kommuner) i samverkan med de samiska samordnarna och Region Västerbotten.

Källa: PRM Svenska kyrkan

Samiskt tema på bokmessa

Årets bokmessa i Göteborg satsade stort på samisk litteratur, kultur och historia med 27 seminarier inom temat.

Inom det samiska temat märks bland annat en diskussion om rätten till mark, en session om sanning och försoning i Norge och ett seminarium om hur klimatförändringarna påverkar språket. Andra seminarier handlar om existens som motstånd och om samisk konst, med konstnären och författaren Britta Marakatt Labba. Eller om att skriva raptexter på samiska med musikerna Maxida Märak, Amoc och Áilu Valle. Bokmässans andra tema är rymden och i ett annat av seminarierna,

Bokmässans tema har bildsatts av illustratören Kine Kjaer.

om kolonisationen av rymden, förenas dessa båda teman.

BLAND DE inbjudna författarna syns bland andra Ann-Helén Laestadius, Elin Anna Labba, Sigbjørn Skåden, Tina Harnesk, Mats Jonsson och Linnea Axelsson, vars författarskap präglas av samisk erfarenhet.

Bokmässan i Göteborg samlar årligen runt 80 000 besökare. Årets mäsas inleddes den 25 september och pågår till och med söndag den 28:e. Det samiska temat genomfördes i samarbete med kulturinstitutionen Tjállegoahte och de samiska författarföreningarna Bágo och Sámi Girječálliid Searvi.

Pengar till samisk kultur

Samiska rådet i Svenska kyrkan har beslutat att ge sammanlagt 161 000 kronor till Arvidsjaur och Jokkmokks församlingar för att utveckla samiskt kyrkoliv och stärka samisk kultur.

Arvidsjaur församling: 55 000 kr

► Församlingen får medel för att visa filmen *Tystnaden* i Sápmi, som handlar om psykisk ohälsa och övergrepp i den samiska kulturen, men som också är allmängiltig för alla utsatta människor. Församlingen kommer att bjuda in specifika personalgrupper att se filmen, men också visa den för allmänheten.

Arvidsjaur församling har också fått utvecklingspengar för att genomföra två föreläsningar. Den ena om Samerna i Sverige ur olika rättighetsperspektiv, den andra om samisk andlighet och teologi.

Jokkmokks församling: 106 000 kr

► Jokkmokks församling får medel för att översätta 15 sånger av kompositören och pedagogen Jorma Hentu. Sångerna är tänkta att användas av barnkörer.

Sångerna ska översättas från svenska till nord- och lulesamiska av Mirja Palo och Valborg Mangs Märak. Dessa ska ges ut i ett tryckt nothäfte så att fler kan få nytta och glädje av sångerna.

FAKTA

Svenska kyrkans utvecklingsmedel

► Som en del i försoningsprocessen har Svenska kyrkan gjort åtta åtaganden och skrivit en handlingsplan för hur dessa ska uppfyllas.

► I planen finns till exempel utvecklingsmedel att söka för långsiktiga insatser som ska främja samiskt arbete och kyrkoliv.

► Medel kan sökas av församlingar, pastorat, stift eller samiska organisationer. Utvecklingsmedel delas ut två gånger per år.

Källa: PRM Svenska kyrkan

Mer än sjuttio verk av nyare samisk slöjd ingår i utställningen på Gaaltije.

Foto: Olof Brandt

Sevärd utställning på Gaaltije

De rymliga lokalerna på Gaaltije Saemien museume i Staare/Östersund var fyllda till brädden av förväntansfulla besökare när utställningen *Naajesh* invigdes i augusti. Utställningen samlar tjuoen skickliga slöjdare från det sydsamiska området i Saepmie.

Bredden av unika handgjorda föremål, slöjdade utifrån samiska traditionella tekniker och naturmaterial med kulturarvet som grund i formtänkandet, gör *Naajesh* till en viktig utställning, och mycket sevärd. Den både synliggör och stärker den samiska slöjdens status som kulturbärare och inspirerar till mer kunskap och utbyte mellan kulturarv, urfolk och kyrka.

Här möter besökare bland annat Maida Kristin Kappfjell Åhrens silverkrage med tennbroderier inspirerade av äldre kragar, trä-/hornarbeten av Johannes Nilsson, pärlarbeten av Marja-Kristine Oskal och hornknivar och kåsa av Antaris Gråik. Många av slöjdarna har inte bara gedigen erfarenhet av

eget slöjddande för bruksbehov och försäljning utan har också vidareutbildat sig i traditionell duodji.

Mer än 70 imponerande och inspirerande konsthandverk samlas i den rymliga lokalen: väskor, barmkläden, smycken, knivar, kåsor och mycket annat.

ETT TJUGOTAL av föremålen hör till den del av utställningen som fått namnet Samiska föremål i kyrkliga sammanhang av Saemien åålmege och Härnösands stift. Här finns en bredd som visar på exempelvis doggavor i silver, liturgiska föremål som bursa och corporale, kalkkläden, rotfat, ja till och med en docka som kan användas i barnsamlingar försedd med samiska kläder och traditionell bärbar vagg/komse.

Den här delen visar även fotografier på samiska kyrkliga föremål som finns ute i bruk i församlingarna i Saepmie som exempelvis olika altare och biskopsstavarna i Nidaros och Härnösands domkyrkor.

Här redovisas även projektet *Girkugiisa*. Projektet är kopplat till

Frälsarkransen i samisk variant. På bilden ses också ett dopsmycke.

Foto: Olof Brandt

FAKTA

Pågår till 30 september

► **Utställningen *Naajesh*** öppnades den 23 augusti på Gaaltije, i samband med lanseringen av *Orre testamente*, och pågår till 30 september.

► **Utställningen är** ett samarbete mellan Det Norske Bibelselskap, Svenska Bibelsällskapet, Sámi Duodji Sameslöjdstiftelsen, Duodjeinstituhitta, Gaaltije - Saemien museume, Saemien Åålmege och Härnösands Stift, Svenska kyrkan.

det samiska konfirmationslägret med mål och syfte att samiska slöjdföremål ska få synas och användas i dagligt bruk på lägret, på sikt inom församlingsarbetet i Saepmie och i förlängningen i hela Svenska kyrkan.

DEN SAMISKA frälsarkransen är ett nytt föremål för många även om man kanske känner till och själv använder biskop emeritus Martin Lönnebos armband frälsarkransen. Den samiska varianten är särskilt framtagen i samiska naturmaterial för att användas under samiska konfirmationsläger och den visar hur ett värdefullt trosredskap här gestalts i en naturlig koppling mellan den samiska kontexten och kristen tro.

Som komplement till både utställning och lanseringen av *Nya testamentet* på sydsamiska, *Orre testamente*, finns en avdelning med inlånade biblar och andra skrifter på samiska språk, bland annat en inlånad tidig sydsamisk översättning av bibeln som kallas Per Fjellströms utgåva, Lycksele.

Susanne Karlsson

Samiska textilier mottogs till Härnösand stift

På den högtidliga högmässan när Orre testamente (Nya testamentet) mottogs i Östersunds Stora kyrka i slutet av augusti, välkomnades även nya liturgiska textilier till Härnösands stift för utlåning till stiftets församlingar, smyckade av slöjdaren Laila Gunilla Wilks.

I början på året utlyste Härnösands stift ett uppdrag och sökte en sydsamisk slöjdare för att formge och färdigställa smyckandet av en befintlig mässhake med tillhörande stola.

Flera förslag kom in och bland dessa valdes det förslag som nu invigts av biskop Eva Nordung Byström.

SLÖJDAREN LAILA Gunilla Wilks är född och uppvuxen i Snåsa i Norge, bosatt i Mittådalen och verksam som slöjdare och ordförande för Staaren siebrie, Östersunds sameförening.

Hon berättar att inspirationen till det samiska korset på mässha-

Laila Gunilla Wilks har samisk tradition i grund för sitt arbete. Mässhaken och stolan utlånas till församlingar i Härnösand stift.

ken har hon hämtat från sin fars gravsten, ett kors som finns på många samiska gravar i sydsamiskt område.

På den finns ett samiskt kors ingraverat som hon tolkat i en ny form på mässhaken med önskan att det korset får bli symbol för den viktiga försoningsprocess som

kyrkan har inlett med samer och samisk kultur.

Den gröna mässhaken har på ryggen fått ett stort fält i blått kläde kantat med gult, och ovanpå det ett samiskt kors i rött kläde.

Stolan har smyckats med partier i blått kläde och en karaktäristisk

Foto: Olof Brandt, Laila Gunilla Wilks

sydsamisk utsmyckning med kors i tennbroderi.

TEXTILIERNA KOMMER att användas för utlåning till stiftets församlingar för användande vid arrangemang och gudstjänster som främjar utvecklingen av samiskt kyrkoliv i Härnösands stift. **Susanne Karlsson**

Konststipend till Lova Isabelle Lundberg

Lova Isabelle Lundberg tilldelades släktföreningen Nils och Lucia Thomassons stipendium "för sin unika kunskap, känsla och förmåga att förena tradition med innovation".

Lova Isabelle Lundberg är bördig från Eajra/Idre, Älvdalens kommun, Dalarna. Numera boende i Jåhkamåhkke/Jokkmokk. Hon arbetar i olika material men med en egen kärlek för pärlarbeten.

I samband med Nils Thomasson-dagen mottog Lundberg släktföreningen Nils och Lucia Thomassons stipendium 2024 den 24 augusti på Jamtli, Östersund, som förvaltar Nils Thomassons fotografier.

STIPENDIETS DEFINITION lyder: "Nils Thomasson kombinerade i sin gärning konstnärlighet och historisk dokumentation med rensköt-

Broderad väska i renskinn med pärlor på kläde av Lova Isabelle Lundberg. Foto: Lova Isabelle Lundberg

sel och företagande inom fotografi och turism. Släktföreningen Nils och Lucia Thomasson vill med detta stipendium, i Nils Thomassons anda, stödja och uppmuntra

FAKTA

Pågår till 30 september

- ▶ **Släktföreningens stipendium** delas i år ut för sjätte gången.
- ▶ **Tidigare stipendiater** har varit Niklas Blindh, Funäsdalen, Tanja Nordfjäll, Edsåsdalen, Marika Renhuvud, Idre, Ann Kristin Solsten, Glen, Naina Helén Wigdahl Jåma, Snåsa Norge.
- ▶ **Stipendiets storlek** är i år 15 000 kronor.

Årets stipendiat Lova Isabelle Lundberg.

Foto: Einar Sørliid Bondevik/DD

unga samer som vill utveckla sin verksamhet och därigenom sprida kunskap och engagemang för den samiska kulturen."

Motiveringen för utdelande lyder:

"Grundad i traditionell Vät-noe (samiskt hantverk) har Lova Isabelle Lundberg under sina år som verksam slöjdare genom sin kunskap om material och traditionella tekniker samt kreativitet och egna idéer utvecklat ett eget formspråk. Hon tilldelas stipendiet för sin unika kunskap, känsla och förmåga att förena tradition med innovation och sitt enastående arbete med att både bevara och förnya den sydsamiska slöjden."

MED EGNA ord beskriver Lundberg sitt arbete så här:

– Det som driver mig i mitt slöjdande är strävan efter ständig utveckling och kreativitet. Att utforska gränserna där fantasi möter tradition är vad som inspirerar mig att skapa nya former, mönster och uttryck.

Källa: PRM Släktföreningen Nils och Lucia Thomasson

Föreställningen *Helig jord - Maadteraahka Pachamama* uruppfördes i Sundsvall Gustav Adolfs kyrka som en del av stadens 400-årsfirande.

Foto: Elisabeth Sundeman

Musiken länkar oss samman - oavsett ursprung

Miljöpåverkan, makt och förtryck gestaltas i jojk, sång och text i musikföreställningen *Helig Jord - Maadteraahka Pachamama*. Den uruppfördes i Sundsvalls Gustav Adolfs kyrka i slutet av augusti. I centrum för föreställningen står ett symbolladdat konstverk.

GA-kyrkan är fullsatt, pelarna smyckade med tygvåder i symboliska färger för de urfolk som föreställningen handlar om. I koret står två symboliska bostäder, en samisk flyttkåta och en hydda från sydamerikanska Anderna.

FÖRESTÄLLNINGEN BERÄTTAR om urfolk på två kontinenter: samernas och de sydamerikanska urfolkens historia av kolonisation, för-

Utanför GA-kyrkan avslutades föreställningen med en ceremoni av tacksamhet.

Foto: Elisabeth Sundeman

tryck och strävan mot försoning. Den börjar med att ett konstverk med många symboler och material bärs fram till trumrytmer som blir till en stillsam jojk i cirkel runt konstverket som består av järn och glas. Solen är central i konstverket

som består av cirkelns form som är en uråldrig, självklar form för kosmos, solen, naturens kretslopp, evigheten. Två händer håller konstverket som påminner om hur sårbar jorden är, vår enda jord.

Sårbarhet är ett genomgående

FAKTA

Helig jord - Maadteraahka - Pachamama

► **Musikföreställningen *Helig jord - Maadteraahka Pachamama*** bygger på en idé av Yamandú Pontvik, musiker i Sundsvalls församling, och har producerats i samarbete med Noerhtenaestie/Västernorrlands sameförening.

► **Det symbolladdade konstverket** som står i centrum för föreställningen har skapats av Anita och Gustaf Forsell, som också står för föreställningens scenografi.

► **I föreställningen medverkar** flera solister, musiker, dansare och musikensembler. Texterna är skrivna av Hampus Pettersson.

► **Maadteraahka och Pachamama** kan ungefär förstås som Moder Jord på sydsamiska respektive quechua-språket.

Konstverket i järn och glas har skapats av Anita och Gustaf Forsell med ambitionen att spegla de folk som föreställningen handlar om.

Foto: Elisabeth Sundeman

tema i föreställningen. Miljöpåverkan, makt och förtryck gestaltas i smärtsamma berättelser och uttrycks i jojk, sång, text och film. Budskap går fram, att ett uppvaknande behövs, att vi behöver ta ansvar och hjälpas åt, att vi alla behöver mötas och enas.

I FÖRESTÄLLNINGEN länkas vi samman i musiken oavsett vilket ursprung vi har, riktningen att vi alla behöver mötas och enas: ”Hand i hand på helig jord. Vi är alla evigt sammanbundna”.

Föreställningen avslutas utanför kyrkan med en ceremoni med gåvor till jorden som tack för att allt hon ger oss. Vi lever tillsammans på en helig jord - Maadteraahka Pachamama.

Elisabeth Sundeman

Följ mig

Åejvie, gien gâajkoe edtjebe va-edtsedh? Dov lea ihkuve jieleeden baakoe **Jâhhan/Joh 6:68**

Följ mig. En sen augustivecka möts vi på kurs i Jämtlandsfjällen, en vandringsvecka i tro och liv förenar kvinnor i olika åldrar och med skilda bakgrunder. Alla har de tidigare deltagit i en introduktionskurs om kyrkans organisation och kristendomens grunder och efter den har en längtan tagit vid att få fördjupa sin vandring med Gud och med en kristen gemenskap.

Vi sammanstrålar i Såahka, Undersåker, i en trakt där landsbygd och fjäll möts längs den vilda sträckningen av Indalsälven. Vid fjällfoten och nere längs älvkanten går vi på stadiga grusvägar kantade av mjölkört och mogna smultron. Längs älvkanten tar naturstigarna formen av smala leriga stigar sammanbundna av knotiga rötter under höga granar och guldgula aspar. Den jämtländska höstsommaren utmanar med sitt växlande väder, stilla värme i sol övergår snabbt till hållregn och starka vindar.

Ty i honom är det vi lever, rör oss och är till **Apd/Apg 17:28**

VARJE DAG går i katekumenatets fotspår. Samling, växande och fördjupning är teman för vår gemenskap. Vi vandrar växelvis i vårt inre och i det yttre, rör oss mellan ramar för samtal och delande, reflekterar och andas både gemensamt och enskilt. Relationen till Gud står i fokus. I undervisande reflektioner återkopplar vår präst till vilket teologiskt vatten det är vi rör oss i och vilket stim vi simmar med. Dopets vatten. Och vattnet är sannerligen närvarande. Det mäktiga Ristafallet som bryter älvens lopp dånar mellan bergssidorna, regntunga moln lättar sin börda över våra huvuden där vi vandrar – och en och annan tår vittnar om djupet i vårt inre, den klara källan.

Foto: Susanne Karlsson

”
Genom vandringssteg och delande sker något stort. Inte genom prestation utan genom nåd.

En bit in i vår vandringsvecka stannar vi till vid en tjärn där vi får stanna upp och möta våra innersta tankar. Vinden dånar nerför fjällsluttningen, huvorna är tätt åtdragna kring våra huvuden. Det är stora frågor som rör sig i våra inre rum om att leva i vårt dop: att dö och uppstå med Kristus, klä sig i Kristus, att vara kyrka, födas på nytt, att bli ren och ta emot Guds Ande, att förlätas, ha ett uppdrag, leva i och av nåd och – att vara välsignad.

Jih dijjem dåeredem gaajhkide
biejjide minngemes beajjan
Meehten/Matt 28:20

EN KÅSA fylls med klart vatten och i en doperinran tecknas ett kors på våra huvuden. I bön samlas vi i tacksamhet och stillhet. Genom vandringssteg och delande sker något stort. Inte genom prestation utan genom nåd. En nådens gåva ges. Solen bryter igenom. Vi är redo att fortsätta vår vandring. Följ mig!

”Frid vare med er
löd hans hälsning
han som vadat den stridaste
bäcken
för vår skull

Följ mig sa han stilla
som gått den svåraste stigen i
vårt ställe”

**Bo Lundmark. Ur dikten
Möte i Skedbro, Stunden: dikter
från landet som Gud gömde**

Susanne Karlsson

BIJPELE-TEKSTE

Jupmele mijjine

Jis Jupmele mijjine, gie dellie mijjen vuestie? Jupmele idtji jijtse baerniem aarjohth. Mijjen gaavhtan altemse vedtieji mijjem gorredidh. Mejtie dellie Jupmele ij sjihtth gaajhkem mijjese vedtedh Baernien gielhtie?

Gie maakta dejtie laejhtedh giejtie Jupmele veeljeme? Jupmele dåapmoste gorrede, gie dellie maakta dööpmedh? Kristuse jaameme jih jaemiedistie tjuedtjelamme jih Jupmen åelkies bielesne tjahkan jih mijjen åvteste rohkele. Gie dellie maakta mijjem Kristusen gieriesvoeteste joekehtidh? Neavroe, asve, dåålvesovveme, nealkoe, bådatoesvoete, dihte mij iskeres vuj sviertie? Tjaala-sovveme lea:

Dov gielhtie mijjem abpe biejjem jaemiehtieh, goh niesties sirvh libie.

Dellie altasinie vitnebe gie mijjem eahrtseme. Juktie hov daajram, ij gænnah jaememe jallh jieleme, eengkelh jallh faamoeh, ij mij daelie jallh bætiemisnie, faamoe bijjene elmierijhkesne jallh faamoe giengelisnie jallh mij akt mij sjugniedovveme, maehtieh mijjem Jupmelen gieriesvoeteste joekehtidh mij mijjen lea Kristuse Jeesusen, mijjen Åejvien gielhtie.

Rom 8,31b-39

► Jeatjah bijpeletekstth maahtah daesnie lohkedh: www.bibel.no
► Bijpeletekste jih "Åssjalommesh" juakaldahkesne jih eah sinsitnide jearohks.

Returadresse:

Daerpie Dierie, Sørlandsveien 54,
N-8624 Mo i Rana, Norge

Guvvie: Mats Erik Machké/Aajege

Gosse stååkede dellie saemien gielem leara. Sindre Flø Hunnes Ryöjnesjæjja, snöölhke jñh krievvie öörni.

Stoerre aavoe gielebiesesne

Medtie göökte-luhkie maanah jñh maanaj fuelhkieh Praahkesne gaavnesjin mietsken gaskoeh hiel-jen. Aajege gielebeasan jñh Plaassjan tjieentie gielebeasan böörin. Mats Erik Machké lij ävtehke gielebiesiem sjiehtesjadtedh jñh öörnedh. Machké lea feejjene öörnemen mænngan.

Medtie njieljie-luhkie almetjh gielebiesiem daeriedin. Maanah luhkiegöökte jaapan bööresovvin. Äerpenh, eejhategh jñh aahkah aajjah aaj daeriedin. Gosse

gielebiesesne, almetjh ajve saemiestin daam dygnem. Muvhte saemien gielem eensilaakan mielin jñh aelhkieslaakan saemiestin. Muvhte eah saemien gielem mielh, læjhkan gaajhkesh dovnes jñhsh saemien gielem lierin jñh evtiedin.
– Joekoen luste gosse maanah saemiengieline stååkedin, Mats Erik Machké jeahta.

VIEHKIEHTÆJAH DÅAJMIDE jñh ”workshops” öörnin. Dan Richard Mortensson lij ävtehke gosse juelkietjengkerem spealadin jñh baakoelæstoe juelkietjengkierasse öörneme. Saja Mali Tomasson

Bientie jñh Leila Bransfjell liden noerine gieleviehkiehtæjjine. Aila Renander Bransfjell ovmesse laavenjasside öörni. Sindre Flø Hunnes jñh Lajla Renander stååke-dimmide jñh dåajmebaalkam öörniden.

ÆJLEGEN TANJA Nordfjell konser-tem laavloeji jñh joejki Praahken gærhkosne. Raasten Rastah jñh Praahken aalmegeraerie böörin konsertese gielebiesien ektine. Konserte aaj jeatjabidie gaahpode. Medtie gaektsie-luhkie almetjh konsertem böötin.

Einar Sørliid Bondevik

PROGRAMME

Baakoelæstoe/Ordliste:

Juelkietjengkere – Fotball
Tjengkere – En ball
Tjiekjedh – Å sparke
Tjiekjtije – Fotballspiller
Disse tjiekjedh – Å passe til henne eller han
Tjiekth munnjan! – Pass til meg!
Krenhtjerdidh – Å dribble, å ta seg fram på kryss og tvers mellom hindringer
Nollehtidh – Å forsøke å finte bort noen, forsøke lure noen
Nollelidh – Å finte, narre noen
Rovrestimmie – innkast
Roene-tjiekjtjeme – corner
Frjije-tjiekjtjeme – frispark
Åejjine dievviedidh – heade
Dihte lij gietine – det var hands
Bonhkelidh – takle
Straffe – straffe
Dihte måalem dorje! – han skårer!
Ij måalese tjiekth – han bommet
Dihte ståalpem dievvedi – den traff stolpen
Dåarest-bieltese tjiekth – den traff tverrliggeren
Dihte beerki – han reddet!
Gæmhpoelissietijese jåhta – kampen går til overtid
Fuehpiedidh – Å ha det travelt, skynde seg
Vitnedh – Å vinne, greie, overvinne
Tjeavadidh – Å tape
Teehpehtalledh – Å bli overvunnet
Plaane – bane
Måale – mål
Laage – et lag
Måale-vaeptie – keeper
Dåastove-tjiekjtjije – forsvarsspiller
Gaskoe-tjiekjtjije – midtbanespiller
Raedtie-tjiekjtjije – kantspiller/ving
Njuenehks-tjiekjtjije – spiss
Sijjesadtje – innbytter
Lierehtæjja – trener
Dööpmitje – dommer

SAMMENDRAG

Stor glede på språkbud

► Språkbudet i Brekken 17.-18. august ble arrangert av Aajege i samarbeid med Røros kommune, Raasten Rastah og Brekken menighetsråd. Deltagere på språkbudet var barn 0-12 år med deres familier – søsken, foreldre

og besteforeldre og andre nære slektninger. Avtalen på språkbudet var å bare snakke samisk i ett døgn. Utgangspunktet var svært forskjellig, men alle fikk lære og utvikle sitt språk.

Medhjelpere stod for aktivite-

ter og ”workshops”, og det ble også lansert en ordliste for fotball. Alt ble gjennomført med samisk språk. Man kunne gå til en liten ”rute” om man måtte snakke norsk som en nødløsning.

– Den ble vel omtrent bare brukt av meg når jeg skulle snakke i telefon, sier Mats Erik Machké som var produsent for språkbudet. Språkbudet hadde om lag 40

deltagere, 20 av disse i primær-målgruppa fra 0 til 12 år. Søndag ble det hele avsluttet med konsert med Tanja Nordfjell i Brekken kirke. Nordfjell stod også for en joikeworkshop på språkbudet.

– Det er fint å vise Brekken som et levende samisk samfunn. Jeg håper vi får til flere slike språkbud, sier en glad Mats Erik Machké.